

הסודות שמאחורי ההתקפה בסיני

גמאל עבד אל-נאצר

ב־6 בדצמבר 1956, התפרסם בשבועון המצרי Egyptian Gazette, מאמר פרי עטו של נשיא מצרים, גמאל עבד אל-נאצר, המתאר את מערכת סיני מנקודת ראותם של המצרים. אנו מביאים כאן חלק ממאמר זה כפי שתורגם ב־1956. החומר באדיבות ארכיון צה"ל.

- א. ברפיח — שני גדודי רגלים עם יחידות סיוע.
  - ב. באל-עריש — שני גדודי רגלים עם יחידות סיוע ובכללן גדוד טנקי שרמן.
  - ג. באבר-עג'ילה — שני גדודי רגלים עם יחידות סיוע.
- פרט לאלה היו לנו כוחות אחרים בסיני. כוח המחץ של הצבא חנה ממערב לתעלה.

הערכת המצב

הערכת המצב הכללית שלנו, שלפיה נערכו כוחותינו בחזית, הייתה כלהלן: אם כוונת ישראל ליוזם תקריות או התקפות, הרי תכונן אותן כלפי אזור עזה או כלפי עמדותינו הקדמיות בגבולות. שם תוכל לגרום לאבידות בקרב כוחותינו ולהשיג בכך את מגמת ההתקפות או התקריות. אך אם מטרתה של ישראל לפתוח במתקפה רבתי על מצרים, הייכים כוחותיה לנוע כלפי דרום כדי שיוכלו לעקוף את הציר המרכזי המוביל לאבר-עג'ילה. לפיכך יש להשאיר את כוח המחץ שלנו בעורף כדי שנוכל לבחור את העמדות המתאימות ביותר ולקבוע את מקום המערכה.

זו הייתה הערכת-המצב הכללית. היא נקבעה באוגוסט 1955 ונשארה בתוקפה עד 29 באוקטובר 1956, עד תחילת הקנוניה.

מערך הכוחות הישראליים על יסוד המסמכים שנמצאו על גופו של אסף שמחוני

— — — בדברי על כוחות האויב ועמדותיהם איני מסתמך על היקשים וניחושים אלא על עובדות שנלקחו ממסמכי האויב.

תכניתה של ישראל, או נכון יותר — חלקה של ישראל בקנוניה הגדולה — הייתה כלהלן, בהתאם לתוכן המסמכים, הכוללים פקודות הנוגעות למבצעים עצמם, שנמצאו על גופו של אסף שמחוני:

1. חטיבה מס' 202. המשימה לכבוש את שטח מעבר מיתלה. מבצעה כללו הורדת צנחנים בסאדר אל-ח'יטן והתקדמות ביבשה מאילת לאל-כונת'ילה, נח'ל, סאדר אל-ח'יטן ואחר כך למעבר מיתלה.
2. אוגדה מס' 38, המורכבת מחטיבת השריון מס' 7, חטיבת רגלים מס' 4 וחטיבת רגלים מס' 37. המשימה: להתקדם ישר לעבר איסמעיליה לאחר כיבוש אבר-עג'ילה.
3. אוגדה מס' 77 המורכבת מחטיבת השריון מס' 27 ומחטיבות הרגלים מס' 1, 11, 12. המשימה: לכבוש את רפיח ואל-עריש וע"י כך לנתק את אזור עזה, ואחר לכבוש.
4. חטיבה מס' 9. המשימה לנוע מאילת לשרם א-שייח' ולכבוש אותה. משמעות התכנית היא, כי תנועת הכוחות הישראליים הייתה לאורך החזית העיקרית בשלושה שטחים, כלהלן:

כוונת ההתחברות המשולשת [הישראלית-צרפתית-בריטית — המערכת] הייתה להביא להריסתה השלמה של מצרים. זוהי האמת שאף אחד משלושת השותפים בקנוניה החשאית לא יכול להכחיש או לסלק אחריותו מתוצאותיה.

זוהי האמת, אשר שלושת השותפים אינם יכולים למצוא תרוץ כשבילה בצעדה של ממשלת מצרים להלאמת התעלה.

העניין האמיתי לא היה התעלה העוברת דרך מצרים, אלא מצרים עצמה, מצרים עם מה שהיא נאבקת למענו ועם מה שהיא דורשת. צרפת, למשל, לא ניסתה להסתיר את העובדה כי התלהבותה למלחמה במצרים מקורה בשאיפתה להגן על עמדתה האבודה באלג'יריה. בריטניה לא כיסתה על העובדה, כי לפעולתה נגד מצרים שרשים באמונה — שבאה לידי ביטוי מפי חברי הפרלמנט — כי עצמתה הצבאית של מצרים היוותה איום לבריטניה וכי השפעתה המדינית של מצרים בחלק זה של העולם איימה לערער את השפעת בריטניה.

על-כן לא הייתה הקנוניה מיועדת למצוא פתרון לבעיית תעלת סואץ. — — — המטרה האמיתית הייתה רחוקת-טווח יותר. הייתה זו שאלת ארץ המבקשת עצמאות.

אך האם יתיר לה האימפריאליזם להיעשות עצמאית? הייתה זו שאלת ארץ המבקשת להיות חזקה. אך האם יתיר לה האימפריאליזם להיעשות חזקה? כיצד יוכל להתיר לה? הייתה זו שאלת ארץ אשר שכרה את מונופולין-הנשק. אך האם יתיר לה האימפריאליזם לעשות זאת? כיצד יוכל להתיר לה? הייתה זו שאלת ארץ אשר תבעה חרות לעצמה ולארצות אחרות. אך האם יוכל האימפריאליזם להכיר בתביעה זו לחרות? כיצד יוכל להכיר בה? הייתה זו שאלת ארץ אשר בקשה לשחרר את כלכלתה. אך האם יוכל האימפריאליזם להתיר לה לעשות כן? כיצד יוכל להתיר לה? הייתה זו שאלת הלאומיות הערבית אשר הפכה לאמונה באזור כולו. אך...

אלה היו הסיבות האמיתיות להתחברות שלושת השותפים לקנוניה בסיני. זו הייתה הפתיחה לראשית הפעולות הצבאיות בערב היום ה-29 באוקטובר.

— — — מערך הכוחות המצריים ממזרח לתעלת סואץ בעת ההתקפה הישראלית:

1. אזור עזה: מוחזק ע"י אנשי המשמר הלאומי מזוינים בנשק קל ועוד יחידות ראשוניות של הצבא הפלשתינאי שנוצר זה עתה. — — — תמיד ידענו שמבחינה צבאית טהורה קל היה לנתק אזור זה מיתר חלקי החזית.
2. גבולות מצרים-פלשתינה: מוחזקים על-ידי גדודים סדירים וערוכים כלהלן:

השטח הראשון: חטיבת רגלים וגדוד צנחנים במעבר מיתלה.
השטח השני: חטיבת שריון ושתי חטיבות רגלים, לכוון פעולותיהן נגד אבו-עגילה ואח"כ איסמעיליה.
השטח השלישי: חטיבת שריון ושלוש חטיבות רגלים לפעולות ברפיח, אל-עריש ועזה.

לא היו לנו כל עמדות מול השטח הראשון של תנועת הכוחות הישראליים. באשר לשטח השני, היו לנו רק שני גדודים בעמדות אבו-עגילה.

בשטח השלישי היו לנו שני גדודי רגלים עם נשק מסייע ברפיח, שני גדודי רגלים וגדוד טנקי שרמן עם נשק מסייע באל-עריש.

הפעולות החלו ב-29 באוקטובר, עם שקיעת החמה. המאורעות התרחשו במהירות בערב ה-29 באוקטובר.

הכוחות הישראליים נעו מאילת לאל-כונתילה ואחר-כך לתמד בלי כל התנגדות — כמובן — מאחר שלא היו לנו שם שום כוחות, לרגל העובדה שהצבת כוחות כלשהם בשטח ההוא תגרום לכידודם.

באותו זמן הוצנח גדוד צנחנים במעבר סאדר אל-חיטן.

ובכן הייתה זו התקפה כללית! — — —

ההתקפה נכשלה

האויב לא בזבז זמן במאמציו להשיג את מטרתו. בליל ה-30/31 באוקטובר החלה ההתקפה הלילית על אבו-עגילה. האויב לא יכול להשיג הצלחה כלשהי וההתקפה נכשלה. האיר השחר של ה-31 באוקטובר והאויב נסוג כדי להתרחק מהאש של אבו-עגילה.

כוחות אבו-עגילה הצליחו להפיל ביריות שמונה מטוסים. התקפת האויב נכשלה לאחר שסבל אבידות עצומות בטנקים. ארבעים טנקים הושארו בשדה המערכה, נוסף לאבידות העצומות באנשים.

יום ה-31 באוקטובר הסתיים ללא כל הצלחה לאויב, שהוכה ונאלץ לסגת לאחר שגרמנו לו אבידות כבדות.

פעולות כוחות היבשה באותו יום, פרט לאלה שכבר הזכרתי בקשר לאבו-עגילה, היו:

— המשכת ריכוז כוח המחץ המשוריין באזור ביר רוד סאלם כהכנה ליום הקרב המכריע.

— התקדמות יחידת שריון קלה במדבר דרך "ואדי אל-מליו" לשם התקפה מהצד השני על הצנחנים שהורדו שם ולמנוע מהם תגבורת, וכמרכן כדי ליטול חלק בהשמדתם ובכיבוש עמדותיהם.

ועתה, נניח לרגע למבצעים הצבאיים ואעסוק בפעילות הפוליטית שהייתה באוקטובר.

האולטימטום

רצוני להצהיר מייד כי האולטימטום הבריטי היה לנו הפתעה. ציפינו

לפעולה עוינת נגד מצרים מצד בריטניה וצרפת, אך לא ציפינו ששתי מדינות אלה תיטולנה חלק עם ישראל בהתקפה על מצרים. כמובן הבאנו בחשבון אפשרות של השתתפות הבריטים במערכת סיני בצורה זו או אחרת, אך לפי דרך מחשבתנו האמנו שאפשרות זו קיימת רק ב-50 אחוז. כשנשלח האולטימטום עדיין סבורים היינו שהפלישה הבריטית הייתה רק אפשרות, אף כי הערכנו אז אפשרות זו ב-70 אחוז.

ניסיתי אז לשקול את המצב בהעמיד את עצמי במקומו של ראש ממשלת בריטניה. שאלתי את עצמי מה הייתי אני עושה אילו הייתי במקומו? לבריטניה נכסים כבירים במזרח התיכון, וכל פעולה פזיזה בעלת אופי צבאי תהרוס נכסים אלה.

אין פירוש הדבר כי דעתי הייתה שהדיבור על השימוש בכוח נגד מצרים היה אחיזת-עיניים בלבד. פירוש הדבר שחשבת כי אי-אפשר שבריטי בעל עמדה אחראית ינקוט צעד זה.

על כל פנים, לאחר האולטימטום עלתה האפשרות של פעולה צבאית בריטית נגדנו ל-70 אחוז.

למרות זאת — ואני חוזר על כך שנית — סקרתי את נכסי בריטניה באזור.

הנפט, צינורות הנפט, המסחר ההשפעה המדינית והתרבותית. האם יעזו אידן לפגוע בכל אלה? אין ספק שמכיר הוא ויודע כי פעולה צבאית נגד מצרים תוכל להסתיים רק בפורענות נוראה לבריטניה, לא רק מנקודת המבט של סיכון נכסיה אלא גם מנקודת מבט צבאית; כך אמרתי לעצמי. על כן בדחתי את האולטימטום הייתה דעתי שקיימת רק אפשרות של 70 אחוז להתקפה צבאית בריטית על מצרים, וב-30 אחוז נראה כי אין היא מתכוונת אלא לעשות את המצב קשה יותר משהיה.

תארתי לי כי בריטניה לא רצתה שנגייס כל כוחותינו נגד ישראל, וכך תוכל ישראל להשיג נצחון זול בעת שחלק מכוחותינו יהיה שמור על ידנו למקרה של פעולה מצד הבריטים.

הקנוניה

בבוקר ה-31 באוקטובר היה חיל-האוויר המצרי בפעולה בחזית הקדמית בפעם השנייה. מפציצו התקיפו את שדות התעופה הישראליים 20 פעם. מטוסי הקרב שלנו מטיפוס מיג 17 הפתיעו את האויב והוכיחו עליונותם על מטוסי מיסטר 4 הצרפתיים שהאויב הישראלי, וכמרכן חיל-האוויר הצרפתי, הפעילו נגדנו. העליונות של מטוסי המיג הובהרה לחלוטין מעל לשדה התעופה כברית, כששלושה ממטוסים אלה הפתיעו שמונה מטוסי אויב מעל לשדה התעופה והפילו ביריות שלושה מהם, והנותרים נמלטו משדה המערכה.

הייתי בביתי בחברת השגריר האינדונזי כשהושמעה צפירת האזעקה. ידעתי מייד כי היו אלה מטוסי סילון בריטיים הטסים מעלינו, מאחר שמטוסי הסילון היחידים במזרח התיכון הם מצריים או בריטיים. עזבתי את

השגריר ועליתי במדרגות אל גג ביתי כדי לראות את ההתקפה וכדי להיות בטוח כפליים שהמטוסים הם בריטיים. באותו רגע הבנתי את ממדיה של הקוננויה. נתברר לי מה הייתה תכנית האויב. ההתקפה הישראלית נועדה למשוך לתוך סיני את עיקר הצבא המצרי ולנתק אותו על ידי כיבוש תעלת סואץ ואחר לכבוש את מצרים כולה, אשר תיפול ללא התנגדות בראותה כי צבאה נלכד בסיני, ובאותה שעה הגעתי להכרה שעלינו לערוך מחדש את תכניותינו.

עובתי מייד את ביתי ונסעתי אל מפקדת הכוחות המזויינים, שבה התקיימה אותה שעה ישיבה רבת-משתתפים. התחלנו לסקור את המצב בשעה 8 בערב, ושעתיים לאחר מכן הגענו למסקנה כי הכרחי שהצבא יסוג מיד מסיני ושעלינו לרכו את כל פעילותנו הצבאית ממערב לתעלה. החלטנו כי הנסיגה תושלם תוך שני ימים, או נכון יותר – תוך שני לילות, כלומר בלילה שבין ה-31 באוקטובר וה-1 בנובמבר ובלילה שבין ה-1 וה-2 בנובמבר בהתאם לתכנית שלהלן:

הערב הראשון – 31 באוקטובר-1 בנובמבר – נסיגת כוחות רפיח דרך הציר הצפוני תושלם, וכן נסיגת מחצית הכוחות המרוכזים בביר רוד סאלם. הערב השני: תבוצע נסיגת כוחותינו העיקריים הנמצאים באל-עריש ובאבר-עגילה בתנאי שישאירו מחלקות ערפיות לעצור התקדמות האויב עד צהרי יום 2 בנובמבר.

מצבנו לא התיר לנו לבצע את הנסיגה תוך פרק זמן קצר יותר. היה זה נס שאפשר היה לבצע את הנסיגה תוך זמן כה קצר. היה לנו מרוץ עם השעות, הדקות והשניות.

בפרק הזמן שבין ערב ה-31 באוקטובר ובין ערב ה-1 בנובמבר עמדנו ברגעי המשבר הקשים ביותר בתולדותינו.

הכרחי היה שכוחותינו ברפיח יתחילו לסגת. בעת שקיבלו את הוראות הנסיגה כבר החל האויב בהתקפה מרוכזת על רפיח.

מפקד רפיח התקשר עם המפקדה הממונה שלו ואמר שיוכל להתנגד להתקפת האויב ולשמור על עמדותיו, וציין כי נסיגה תחת לחץ האויב תהיה קשה ביותר לביצוע.

מפקד רפיח קיבל הוראות לסגת לפני שעות הבוקר המוקדמות ונאמר לו כי נסיגתו היא בהתאם לתכנית כללית.

עד אור היום ביצע את הוראות הנסיגה בתנאים הקשים ביותר בהם פעל מפקד אי-פעם.

מותקפים

בעת שכוחותינו ברפיח היו בנסיגה השלימה מחצית כוחותינו העיקריים הנמצאים בביר רוד סאלם את נסיגתה מערבה לעבר התעלה. בעברם את התעלה בשעה מוקדמת באותו בוקר הותקפו על ידי מטוסים בריטיים וצרפתיים. למרות זאת הושלמה הנסיגה בהצלחה, אף שכוחותינו סבלו כמה אבידות, בעיקר במכוניות, בהתקפות האוויר הבריטיות-צרפתיות.

האויב ריכוז שוב את התקפתו על אבר-עגילה, לאחר שכבר פעמיים לא הצליח ללכדה. בלילה ה-31 באוקטובר וב-1 בנובמבר תקף האויב את אבר-עגילה בפעם השלישית. בפעם הזאת נערכה ההתקפה מהחזית ומהעורף. האויב הזיז כמה מיחידותיו מעבר אבר-עגילה ופתח בהתקפה מלפנים ומאחור. כוחות האויב התוקפים מאחור התנגשו עם יחידת חי"ר בסאד אל-ראופה. יחידה זו הצליחה לעצור את התקדמות האויב. היא סבלה אבידות כבדות אך הצליחה למנוע מהאויב השגת מטרתו. הייתה זו הפתעה לאויב, שלא הצליח לבצע את פעולתו העיקרית – התקפת אבר-עגילה.

אך בהתקפה החזיתית, שהחלה ב-3 לפנות בוקר, הצליח האויב לכבוש עמדות מסוימות ולהתכצר בהן, בהשתמשו בחל"מים. למרות כל-זאת פתחו כוחות אבר-עגילה בהתקפת-נגד על האויב והצליחו להחזיר עמדות אלה מידי הישראלים, אשר נסוגו בהשאירם אחריהם 70 חל"מים. יתר על

כן, כוחות אבר-עגילה הצליחו להמשיך בתנועתם קדימה לעבר שטח ריכוזי האויב והצליחו לכבוש אותו שטח.

ב-1 בנובמבר בבוקר, לאחר כל הפעולות הללו, היה המצב בדיוק כפי שהיה ב-29 באוקטובר, ועוד 40 טנקים ו-70 חל"מים ישראלים מוטלים בשדה המערכה. מטוסי האויב הופיעו והפציצו את הזחל"מים והטנקים הישראליים כדי שאלה לא יפלו בידינו והחלו להפציץ את עמדותינו באבר-עגילה פעם נוספת.

עליונות אווירית

ב-1 בנובמבר הייתה לחיל-האוויר המצרי עליונות בפעם השלישית. בעת שהתקיפו אויבנו הבריטים-צרפתים את שדות התעופה שלנו, התקיפו מפציצו עשרים פעם את שדות התעופה הישראליים. פעולות היבשה היו מרוכזות סביב אבר-עגילה.

המפקד האחראי על אבר-עגילה הורה אז לנסות לסגת לאחר שהגן על פעולות הנסיגה של הכוחות האחרים. - - -

כשירדה החשיכה התקשר מפקד חיל המצב באבר-עגילה עם המפקדה הממונה ואמר כי רצונו לפקד על כמה מכוחותיו להסתגל מעמדותיהם עם נשקם הקל על מנת להתחבר אל חיל המצב של אל-עריש ולסגת עמו וכי רצונו להשמיד את כל הציוד הכבד שברשותו כדי שלא יפול בידי האויב.

מפקד אבר-עגילה ביצע את תכניתו וחייליו החלו להסתגל אחד אחד דרך קוי האויב, אשר הקיפם מכל העברים. אבר-עגילה הושארה עם משמרות עורפיים בלבד, כדי להלחם במשך כל יום ה-2 בנובמבר ואחר לסגת בלילה, עם השלמת מבצע הנסיגה הגדול.

חיל המצב של אל-עריש יכול היה לסגת לפני בוקר ה-2 בנובמבר, אף שהיה נתון להתקפות אוויר רצופות ומספר רב מכלי רכבו הושמד.

הגיע יום ה-2 בנובמבר. היה זה היום האחרון של תכנית הנסיגה. לחיל האוויר של האויב הייתה השליטה באוויר, וכשאני אומר האויב אין כוונתי לישראלים; האויב בסיני באותו יום היו הבריטים, שמטוסייהם הלמו בזעם בכוחות הנסוגים, שנסוגתם הכשילה את התכנית, וניסו לגרום למידה הרבה ביותר של הרס בחלק השני של הכוחות העיקריים הנעים בחזרה מנקודת ההיערכות בביר רוד-סאלם.

האויב כבזז את כל הבוקר בהפצצת עמדותינו ממטוסים ומתותחים ולבסוף הצליח עם רדת הלילה לקחת את העמדה. אותה שעה כבר מילאה אבר-עגילה את חובתה בשלמות וחירתה על הנסיגה. היא המשיכה לעשות זאת עד שהושלמה הנסיגה והכוחות העיקריים של אבר-עגילה נסוגו לאחר שהשמירו את תותחיהם, פרט לשבעה שלא יכלו להשמירם. ההתקפה הסופית של האויב נערכה נגד המשמרות העורפיים של חיל המצב באבר-עגילה.

שרם א-שייח'

ועתה אני מגיע לסיפור על הגרוד המצרי הבודד, שחנה בשרם א-שייח'. הוצאנו לו אותה פקודת נסיגה. המפקד אמר כי בתחילה יפנה את הפצועים אל חורגדה, בסירות שתחצינה את הים האדום אל הכניסה למפרץ סואץ.

הוא ציין עוד, כי נסיגת כוחותיו עלולה להיות בלתי אפשרית ומסיבה זו הוא מבכר להגן על עמדתו עד האיש האחרון.

נשלחו הסירות הנושאות את הפצועים.

הייתה שם גם ספינת אימונים קטנה של הצי המצרי בשם "דמיאט", אשר פגשה שלוש אניות מלחמה בריטיות ובראשן הצלבנית "ניופאונדלנד". שלוש פתחו באש מרוכזת על ספינת האימונים הקטנה.

כך נטל הצי הבריטי חלק בקרב שרם א-שייח' בעת שחטיבה ישראלית התקדמה להתקפה עליה. באותה שעה הפציצו טייסות אויב, שרוכזו צרפתיות, את העמדות המצריות.

תכנית האויב הוכשלה

עתה אפנה אל מבצע הנסיגה. כאשר הודיעוני על נסיגתם המוצלחת של הכוחות המצריים העיקריים מסיני הרגשתי שניצחנו במערכה, מאחר שתכנית האויב הוכשלה.

התכנית הייתה השמדתם המוחלטת של כוחותיה המזוינים של מצרים כדי שאפשר יהיה להכות את מצרים בקלות.

תמרון האויב היה להשתמש בישראל כדי למשוך את כוחותינו לקרב בשטח פתוח בסיני כדי שיוכלו לכוד אותם ולהשמידם בקלות. אם הייתה הנסיגה מתאחרת ב-24 שעות בלבד היה האויב מצליח להגשים את תכניתו המרה.

כמשך הנסיגה סכלנו כמה אבדות. איבדנו, למשל, 30 טנקים מטיפוס T-34 הצ'כי, שנהרסו בהפצצות מטוסי האויב. למעשה זכינו ב-170 טנקים, מאחר שהיו לנו 200 טנקים בנקודת ההיערכות בכיר-רוד-סאלם, שהיינו מאבדים אותם לחלוטין אם הייתה הנסיגה מתעכבת. עלי-כן יהיה נכון לגמרי לומר כי הרווחנו 170 טנקים.

טנקים, מכוניות

קל לנו לקבל טנקים חדשים במקום ה-30 שהושמדו, וכן מכוניות חדשות במקום ה-50 שאבדו לנו. יכולים אנו לומר כי הרווחנו 250 מכוניות, כי אם הייתה הנסיגה מתעכבת היינו מאבדים 300 מכוניות.

יתר על כן, במחסנים הבריטיים באזור התעלה היו 2000 מכוניות אשר שמנו ידינו עליהן. הטנקים, התותחים והמכוניות אשר נתפסו על-ידי האויב ניווקו לחלוטין לפני שלכד אותם האויב.

זה מהווה את סיכום הפעולות בסיני. היה רק קרב אחד, הקרב באבר-עגיליה, שמטרתו הייתה לחפות על מבצע הנסיגה. עלי לומר כאן שלקרב היה אופי ברור של מעשה נסים, מאחר שחיל האוויר שלנו הפסיק את פעולותיו ב-1 בנובמבר וכוחותינו נאלצו לסגת בתוך הפצצה כבדה של האויב.

ובאשר לעמידת הגבורה באבר-עגיליה — האויב הצליח להתגבר על התנגדות הכוח הקטן רק לאחר שזה הצליח למלא את המשימה שהוטלה עליו.

עובדה ברורה

עוד עובדה אחת ברורה. התברר כי הכוחות הישראליים נעצרו בין ה-30 באוקטובר ל-2 בנובמבר.

ב-2 בנובמבר עם ערב הודיעה ישראל כי כבשה את אבר-עגיליה. יש לשאול שאלה אחת. מדוע לא ביצעה ישראל לבדה את הקנוניה ומדוע השתתפו אתה בריטניה וצרפת?

אילו הייתה ישראל מסוגלת לעשות זאת לבדה, היו בריטניה וצרפת מפקדות בידיה את משימת המלחמה נגד מצרים, והיו מספקות לה את העזרה שנוקקה לה בלי כל רעש ואז לא היה איש מבחין בכלום. המערכה הייתה נראית אז בעיני העולם כעניין שבין מצרים לישראל, ולא כמלחמה בין מצרים לבדה לבין בריטניה, צרפת וישראל.

הנסיגה החדשה העניק לנו יריעות על הצבא הישראלי, וידיעה זו הסירה מלב רבים את האגדה שניסתה ישראל לטפח במשך שבע השנים האחרונות אודות כושר הלחימה של כוחותיה.

ישראל לא יכלה להתקדם עד אשר הוצאו לכוחותינו פקודות לסגת, לאחר ההתערבות הבריטית-צרפתית. יתר על כן, החטיבה הישראלית מס' 202 לא יכלה ליצור מגע במשך כל יום ה-30 באוקטובר עם גודד הצנחנים שהוצנח בסידר אל-ח'יטן, למרות העובדה שלא הייתה כל התנגדות מצד

העולם יודע

ועוד קיימת עובדה, כי ישראל לא יכלה לכבוש אף אחת מהערים כמו עזה, רפיח ואל-עריש עד ה-2 בנובמבר, לאחר שכל מבצע הנסיגה מסיני הושלם בהצלחה.

אני מאמין כי העולם כולו יודע כי הגורם לתכנית הנסיגה לא הייתה ישראל.

ישנה הוכחה חמרית קטנה שרוצה הייתי להראות. הוכחה זו היא ספר המבצעים של קולונל אסף שמחוני, אשר כיוון את הפעולות בסיני ותיק מסמכיו נמצא מונח ליד גווייתו, לאחר שהמטוס בו חזר לתל-אביב בסיום הפעולות הופל ביריות התותחים הירדניים.

הרשימות שנכתבו בעברית בידי שמחוני עצמו לפני מותו תורגמו. דברו על הפעולות שבוצעו בציר הדרומי על-ידי חטיבה 202 אמר שמחוני:

- החטיבה מתקדמת לעבר תמד ונחיל. חטיבה 202 מבקשת מטוסים לפינוי הפצועים.
- הכוחות חשופים להתקפת-אוויר קשות.
- פעילות האויב נמשכה במשך כל היום ולא יכולנו להעביר את הפצועים.

מסמכים

שמחוני כתב גם את הדברים שלהלן* על פעולות אוגדה 38 שניהלה את ההתקפה על אבר-עגיליה:

- חטיבת השריון מס' 7 מתקדמת לעבר אבר-עגיליה.
- לאחר כיבוש אבר-עגיליה תהיה מטרתנו אל-חסנה.
- חטיבת השריון מס' 7 נמצאת מדרום לאבר-עגיליה. אלה הערותי לפעולה:
- 1. לא היו פקודות קבועות בשביל הפעולות.
- 2. לא היה כל תיאום על ידי המפקד העליון.
- 3. חדר המבצעים לא שירת את הענפים השונים.
- 4. לעתים אי-אפשר היה להשיג את המפקד ואת קצין המטה שלו במפקדה שלהם.
- 5. לא היו מגעים רצופים עם היחידות ולא היו דו"חות מהמפקדים הבכירים.
- 6. פקודות הוצאו ע"י המפקד, אך ענף מבצעים לא ביצע את תפקידי התיאום.
- 7. הקצין הממונה על ענף מבצעים לא ניהל את המבצעים באותו ענף.
- 8. כל הקצינים בענף מבצעים עזבו את עבודתם, ולא היה להם כל תפקיד פרט לפעולתם כקציני קישור פשוטים.
- 9. חדר קצין המבצעים פיגר בעבודתו וחייב היה להיות סמוך לחדר המלחמה.
- 10. ענף המודיעין לא הביא כל תועלת ממשית.
- 11. נעשה ניסיון לפקח על יחידות באמצעות מנגנון קישור. הניסיון הצליח, אך ההצלחה לא נמשכה והמנגנון יצא שוב מכלל שימוש.

זהו תיאור הפעילות, כפי שניתן על-ידי מפקד הכוחות הישראליים בסיני.

ועתה ישנה הערה קטנה, המגלה כמה הצליחה תכנית הנסיגה לפורר את הקנוניה. מטרת אוגדה 38 לפי המסמכים של שמחוני הייתה להגיע לאיסמעיליה ושם להפגש עם הכוחות הבריטיים-צרפתיים.

כל זה נכשל והתנדרף כהבל בחלל האוויר.

* ציטוט זה הוא תרגום מאנגלית של דברים שתורגמו מעברית לאנגלית.

